

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. VII. De Sacramento Ordinis, ejusque materia, Forma, Conditionibus
requisitis, Privilegiis, Irregularitatibus, Impedimentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

vicinarum partium, facta à Sacerdote: non necessario id fit contactu immediato manus: nam peste grassante potest uti virgâ oblongâ Oleo tinctâ, quam postea comburat, *Sylvester, Chapevill. Diana.*

III. Sunt, qui putent, unam tantum Unctionem esse de essentia Sacramenti, adeoque in periculo pestis, & simili necessitate sufficere inungere unum tantum organum maxime obvium, vel potius caput, quod in eo sensus maxime vigeant, dicendo: Per istam sanctam Unctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum, tactum &c. Verum cum alii Doctores communiter repugnent, tutius erit (quod suadet *Layman & Diana*) eo casu unum oculum, aurem, manum, narem, & os velociter sine crucis forma ungere, dicendo unicam formam complectentem reliquas. Illud vero certius est, pedes, aut renes inungere non esse essentialia: imo quoad renes non est decens, præsertim in feminis, & viris religiosis, ideoque in illis omittolet. *Henriq. Sa; Tol. Suar. Bellarm. hic Cap. 10. in fine.*

IV. Hoc Sacramentum tantum dandum est in mortis periculo ex morbo, vulnere, partu, vel senectute: quia hi soli sunt infirmi. Iterari potest quoties occurrit novum periculum moraliter diversum vel in eodem, vel in alio morbo: neque expectare licet, donec usum sensuum careant, vel omnino sint desperati. In dubio vero de vita, dandum erit sub conditione. *Layman, Sylvester, Suarez.*

V. Ordinarie, nisi obstat causa rationabilis, præmittenda est Confessio & Communio, ob Ecclesiæ consuetudinem, *Bonac. &c.* Licet per se loquendo Confessio non necessario præmittatur, cum ungens disponi possit per Contritionem; per accidens tamen prærequiri potest, v.g. si post viaticum peccasset mortaliter, & timeretur post Unctionem non futurum tempus Confessioni: Sacramenta enim magis necessaria tali casu pro securitate prius suscipi debent, *Fill. Barb. Dianap. s. Tract. 3. Resol. 92.*

VI. Pueris rationis usum præditis sufficienter ad peccandum, etsi sacram Eucharistiam nondum receperint, male negatur Extrema Unctio. Quia nonnumquam illorum salus ex robore inde ad extremam luctam acquirendo possit dependere, *Suarez, Angl. apud Layman Lib. 5. Tract. 8. Cap. 4.* Si dubitetur an puer habeat usum rationis, ungens esse sub conditione docet *Lugo, Sanchez, Diana.*

VII. Pastor ex officio tenetur sub mortali date petentibus Extremam Unctionem, nisi obstat causa rationabilis: etiam tempore pestis, si absit periculum vitæ, cum enim non sit Sacramentum absolute necessarium, cum tali periculo non teneri docet *Tannerus, Diana &c.* Quod si peste infecti sint confessi, posse sine peccato omitti, absolute docent *Diana, Villalobos, Tanner. Suarez, & alii plurimi.*

VIII. Sacerdos alius, si absente Parocho facile & licite possit, tenetur ex Charitate ministrare, tantum sub veniali, nisi tamen ægrotus valde indigeret, ut si esset sine omni Sacramento moriturus; Tunc enim quidam graviolem obligationem agnoscunt apud *Dianam, Layman, Lib. 5. Tract. 2. Cap. 3.*

IX. Etsi perpetuo lamentes non sint capaces Extremæ Unctionis, delirantibus tamen administrari debet, si videantur eam petiuri si cogitarent, aut do-

loris signum aliquod præbeant: *Layman, Sylvester, Henriquez.* Quod maxime dicendum est de plurimicis, quando aliud Sacramentum suscipere nequeant *Barbosa, Diana, Part. 5. Tract. 3. Resol. 84.*

X. Muti, surdi, & cæci, debent etiam inungi prope organa sensuum quibus careant. Quia licet per illos sensus exterius peccare non poterit, delinquere tamen poterant per potentias internas illis respondentes, vel desiderium actus illiciti. *Prepositus, Paffy, Naldus, Dianap. s. Tract. 6. Resol. 11.*

XI. Nolle hoc Sacramentum suscipere, aut illud procurare, secluso contemptu, aut scandalo, aut salutaris periculo, non est peccatum mortale, uti docet *Suarez, Layman, Tanner. &c.* Veniale tamen esse id spectare negligere plerique admittunt.

CAPUT VII.

De Sacramento Ordinis.

§. I.

Materia, forma, & conditiones variae ad summas Ordines requisitæ.

Ordo est Sacramentum, quo confertur potestas ad functiones sacras: præcipue ad Eucharistiam rite administrandam. Verum esse Sacramentum à Christo institutum, ex Scriptura, Patribus, & Prædictiva Ecclesiæ probatur supra in Controversiis hâbit Tom. I. Part. I. Cap. ultimo.

I. Prima tonsura non est Ordo, sed tantum dispositio ad Ordines suscipiendos, per quam redditur homo capax Privilegiorum Clericalium.

II. Septem autem numerantur Ordines, nempe, Ordo Acolyti, Lectoris, Exorcistæ, Olibarii, qui dicuntur Minores; Subdiaconatus, Diaconatus, & Sacerdotium, qui dicuntur Ordines majores, ob maximam illis obligationem perpetuæ castitatis: probabile tamen est Ordinarum per gravem metum, minas, blanditias, & importunitatem Parentum illam obligationem non incurere, nisi postea eam ultro ratam haberit. *Sanchez, D. 29. Azor. Cochinek, Filicini, Bonacina.*

III. Hujus Sacramenti materia remota est, certum instrumentum quod tradi solet Ordinandis: proxima est ejusdem traditio & acceptio. Probabilius est istius instrumenti contactum physicum & immediatum requiri ad valorem, ut unâ saltem manu tangatur: Ex præcepto autem ad securitatem requiritur ut utraque manu attigantur singula, verbigratiâ, Calix cum patena, & hostia imposita: idque eo tempore quo forma ab Episcopo profertur; *Layman, Filicinus, Bonacina, Diana p. 8. Tract. 1. Resol. 40.* Adhibetur huic alia forma cum impositione manuum Episcopi, quâ confertur potestas peccata remittendi.

QUÆRIT *Card. Lugo Respon. Moral. Lib. 1. D. 33.* An Sacerdos qui non terigit Calicem & patenam dum forma proferebatur, sed immediate post, debet at vel possit iterum sub conditione ordinari? Et respondit, dictum Sacerdotem posse in prima Ordinatione acquiescere: non peccaturum tamen si ad majorem tranquillitatem sui quietem iterum sub conditione ordinetur, quod etiam Episcopus licite poterit in ejus gratiam præstare. Quia quamvis probabile sit isto casu nullam esse obligationem iterandi, probabile tamen videtur, saltem per principia extrinseca, posse iterum sub conditione

ne ordinari, propter Auctores aliquos antiquiores qui primæ Ordinationis valorem negarunt.

IV. Episcopus extra suam Diocesim potest subditis conferre primam Tonsuram: quia hæc non est Ordo. *Bonacina, Diana, & 4. alii.*

V. Quando dubium occurrit, an Ordo sit vere collatus, v. g. quia materia fuit dubia, iterari potest & debet sub conditione. Quando vero sunt rationes utrimque probabiles pro nullitate, & validitate, ait *Diana Par. 5. Tract. 3. Resol. 47. ex Gran.* posse iterari sub conditione, imo debere, si sit Ordo Episcopalis vel Sacrodotialis, v. g. si Sacerdos vel Episcopus non tetigisset vasa sacra, aut illud instrumentum in cuius porrectione impeditur character: Excipit tamen Sacerdotem qui immediate tetigit patenam, sed non hostiam. Recente autem notat *Diana*, etiamsi quis timeat ne invalide ordinatus sit, aut non recorderetur se tetigisse vasa sacra, aut non tetigisse imagnetur, non illico iterandum esse Ordinem; cum sola oblivio vel timor non sufficiat ad prudens vel rationabile dubium.

VI. Qui in una Diocesi est natus, in altera habet Domicilium, in tertia Beneficium, à quovis trium istorum Episcoporum potest Ordines, vel Dimissorias accipere, uti docet *Præpositus, q. 1. d. 14. Layman l. 5. Tract. 9. Cap. 9. Diana Part. 8. Tract. 2. Resol. 8. & 9.* ubi cum *Aversa & aliis 3.* contra *Barbosam*, dicit, etsi ab uno eorum acceperit Ordinem unum, posse alterum ab alio accipere.

VII. Studiosi qui in Universitate habitant (etiam ultra decennium) animo redeundi in Patriam, non contrahunt ibi domicilium, atque adeo ab ejus loci Episcopo ordinari non possunt.

VIII. Ut Ordinatio sit præcisè *Valida*, sufficere potest ut sit *Mas.* qui ordinatur, & fuerit baptizatus, & *Thomas 3. p. 9. 34. Art. 2. alique.*

Hinc, Puer baptizatus, cui fuisset Ordo collatus ante usum rationis (quamvis illicite) vere tamen & valide esset ordinatus. Nam uti Baptismus ita Ordo & alia Sacramenta, quæ pro materia aut forma non habent actum suscipientis, sicut habet Potentia & Matrimonium, valide conferuntur etsi absit in suscipiente usus rationis, uti cum aliis tradit *Lessius hic Cap. 6. Dub. 2.* Qui tamen sic esset ordinatus, postquam pervenisset ad usum rationis non teneretur ad votum castitatis: quam si servare nolit suspendendus est ab Ordinum executione. In adulto ut valide ordinetur &c. consensus aliquis requiritur, qualem exposuimus supra de Sacr. in Gen. Cap. 1. §. 2. *Aster. 2. & 4.*

IX. Ut autem Ordo *Licite* & secundum Ecclesiæ jura rite accipiatur, aut non incurratur censura, requiritur in recipiente præter statum gratiæ. 1. Ut non sit Neophytus, vel infamis, vel hermaphroditus, vel irregularis, suspensus, excommunicatus. 2. Animus clericandi, *Trident. Sess. 23. c. 4.* sine quo si primam Tonsuram vel Ordines minores accipiat, videtur peccare saltem venialiter (nisi justa causa excuset) quia fraus est levis. Similiter venialis instantia videtur, sine justa causa, statum illum clericalem deserere. 3. Ut sit confirmatus, *Trident. Sess. 23. Cap. 4.* Et hoc obligat secundum *Bonacinam d. 8. p. 5. num. 10.* sub mortali, secundum *Sorum, & Con.* sub veniali. 4. Si ab alieno Episcopo Ordines suscipiat

requiruntur litteræ Dimissorias (etiam pro primatonsura) Episcopi proprii, originis, sive beneficii, sive domicilii. *Diana, alique Par. 5. Tract. 4. Resol. 194.*

X. Requiritur etiam ut Ordo rite conferatur Titulus sustentationis, aut patrimonii, vel beneficii, vel paupertatis in Regularibus, *Trident. Sess. 21. Cap. 2.*

Ordo debitus temporis observandus est in susceptione unius Ordinis post alium: hinc Diaconatum suscipere ante Subdiaconatum mortale peccatum est: Susceptio autem Episcopatus ante Sacerdotium invalida erit.

XI. Requiritur etiam *Tempus certum & interstitia*, sine quibus Ordines illicite conferuntur absque dispensatione, aut privilegio.

XII. Denique *Ætas*, in qua ordinari Episcopus non potest dispensare; & sic pro prima Tonsura, & Minoribus requiritur saltem septennium completum: licet *Quitian. Tract. 6. Sing. 21.* contra *Sanchez &c.* putet sufficere inchoatum. Pro Acolythis annus 12. completus, *Fill. Tract. 9. Cap. 4. Num. 28.* Pro Subdiaconatu vigesimus secundus. Pro Diaconatu 23. Pro Sacerdotio 25. omnes incepti. Pro Episcopatu 30. completus. *Vide Bonac. d. 8. q. 1. Filiuc. Tract. 9. Cap. 4. Layman Lib. 5. Tract. 9. Cap. 6. & 7. Diana P. 3. Tract. 4. Resol. 192.* Si autem dubium sit, an quis ætatem requisitam habeat, v. g. pro Sacerdotio, an annum 25. ingressus sit, ordinari non potest, *Sanchez, Layman, Bardi. d. 6. c. 11. p. 6. §. 2.* Peccat autem tam ordinans quam ordinatus, si desint qualitates & conditiones supra requisitæ.

QUESTIO singularis est primo, quæ tractatur fuisse apud *Quitian. Tract. 6. Singul. 19. Pag. 152.* An qui à suo Episcopo Ordinario accepit litteras Dimissorias ut à certo Episcopo nominatim expresso Sacros Ordines suscipiat, possit licite illos ab alio Episcopo suscipere? Pro parte negativa adducit ille *Thomam Sanchez Tom. 1. Consil. Lib. 7. Cap. 1. Salcedum, ac Rodriguez in Sum. Cap. 14.* Affirmativam tamen ipse cum aliis suscipit, si non adfuerit specialis causa cur ordinandus ad hunc potius Episcopum, quam ad alium destineretur, cum veras Dimissorias habuisse supponatur, & possit aliquando præsumi destinantis consensus: & hoc posito, nec irregularitatem, nec inde suspensionem incurri: quod suscipit idem loco supra citato.

QUESTIO singularis secundo: An aliquis ordinari possit Sacerdos, extra Missionem, sine alio titulo quam deputationis ad certam Missionem.

Respondeo id fieri posse ex designatione eorum, qui facultatem acceperunt illum Titulum quibusdam personis applicandi, qualem facultatem per Bullam Pontificiam plerumque habent pro suis Alumnis qui præ sunt Seminariis Missionum.

Quin & ab Episcopo Vicario missionis Hollandiæ ordinari posse aliquem sibi nullo modo subditum, solo titulo deputationis ad eam Missionem, docet *Versjys Tract. 12. Art. 1.* Quia talis deputatio habet rationem Beneficii, non tantum simplicis, sed etiam pastoralis, cum Missionarii soleant habere facultates pastorales.

Pro Missionibus quomodo, & cujus facultate conferri possint Ordines extra tempora, & non servatis interstitiis, & dispensari in ætate jure communi requisita, vide supra hoc Tomo in Mission. Fac. 26. & 27.

de
in

20
pia

§. I. I.

Singularum Ordinum scientia, ritus, Officia, Privilegia, &c.

UT sciant Neomiste quo modo debeant se ad sacros Ordines preparare, & in iis actu suscipiendis se gerere, commodum erit si diligenter advertant sequentia.

I. Quoad *Scientiam*, constat ex Canonibus, illiteratos non posse promoveri ad Ordines etiam minores. Per *Illiteratos* autem intelligendos esse linguæ latine ignaros, declaratur ex Tridentino *Sess. 23. Cap. 11.* ubi statuit, ut, *Minores Ordines iis, qui saltem latinam linguam intelligunt, conferantur. Quo in genere gravis est sententia Concil. Lateran. Can. 29. Si (Prelati) ignaros & rudes ordinare præsumserint, & Ordinatores & Ordinatos gravi decernimus subjacere ultioni.*

In illis tamen qui primos Ordines suscipiunt minorum hujus linguæ & doctrinæ peritiam quam in progressu requiri colligitur ex ipso Trident. eadem *Sess. Cap. 11. Atque ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis cum ætate vita meritum & doctrina magis crescat.*

Sed *Questio* est, quantam doctrinæ mensuram debeant Episcopi aut Examinatores exigere ab eis, qui ad majores Ordines prontoventur.

Respondetur, eam mensuram optime determinari ab ipso Trident. *Sess. 25. Cap. 12. Subdiaconi & Diaconi ordinentur habentes bonum testimonium, & in minoribus Ordinibus jam probati, ac literis, & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, instructi.* Ubi cum Concilium tantum requirit scientiam necessariam ad exercitium Ordinis quem actu suscipiunt, non deest Examinatorem ad alia divagari: nam si velint ordinandi per Confessiones aliaque ministeria salutis animarum ulterius vacare, de scientia ad Pœnitentiæ tribunal requisita aliud examen in ordine ad Approbationem instituitur, uti filius advertit *Gasp. Hurtado de Ordin. Dif. 12. aliisque.*

QVÆSTIO specialis est, An Examinator committat *Simoniam* si approbet ad Ordines illitteratum, vel aliis indignum, pecuniæ, aut munerum pretio accepto, vel accipiendo?

Responsio affirmativa communis est, si ipsius examinis & suffragii intuitu, non laboris, aut industriæ, aut prævia institutionis titulo horum aliquid, & maxime ex aliquo contractu, accipiatur. Quia tale examen & suffragium etsi per se non sit res sacra, est tamen rei Sacre, scilicet Sacris Ordinibus, annexum. Pro hac resolutione plures juris ac Theologiæ Doctores fufius addicit *Anton. Quintan. Tract. 6. de Ordine, singulari 15.* Varios etiam alios ibidem Titulos examinans ex quibus possit Examinatori licita esse aliqua compensatio.

II. Nulli licet ad suscipiendos Ordines accedere, qui sit filius naturalis vel illegitimus sine prævia dispensatione, aliàs fieret irregularis, *Cap. 1. de Fil. Presb.* Ad minores autem Ordines dispensat Episcopus, ad Majores solus Pontifex lege ordinariâ: cum intrante Religionem jus commune ad omnes Ordines dispensat. De hac, & Irregularitatibus ceteris sacros Ordines impediendis fufius in §. sequenti.

III. Nullus admittitur ad sacros Ordines qui sit notatus aliquo Crimine notorio depositione digno ante obtentam dispensationem. Peccata autem notoria de-

positione digna habentur in jure Adulterium, perjurium, homicidium, falsum testimonium, quando ita sunt publica, ut nulla possint tergiversatione celari.

IV. Peccat mortaliter, qui ad Ordines accedit cum conscientia cujuscumque peccati mortalis. Mortis proinde est ut præmissa Confessione Ordines suscipiendi de manu Episcopi sacram Communionem devotè accipiant. Vide alias conditiones §. superiori expressas quoad ritus & officia singulorum Ordinum.

V. Suscipitur *Subdiaconatus* hoc modo. Prima amictus capiti ordinandi ab Episcopo imponitur, & manipulus in brachio, & dalmatica induitur. Postea datur illi ab Episcopo liber Epistolarum, dicendo: Accipe librum Epistolarum & habe potestatem eas legendi in Ecclesia Sancta Dei tam pro vivis, quam pro defunctis, In nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Huic etiam ab Episcopo datur Calix vacuus, cum patena, & urceolus cum aqua: & bacile cum manutergio ab Archidiacono dicente: Vide ejus ministerium vobis traditur &c.

Officium Subdiaconi est, Calicem & panem ad altare portare, vinum celebranti ministrare, Evangelium non est pulpito prædicare, ordinandos & baptizandos offerre.

VI. Pro *Diaconatu*, Postquam Episcopus dicit, Accipe Spiritum sanctum ad resistendum diabolo & tentationibus ejus, in nomine Domini: & postquam dedit stolam super humerum sinistram, porrigendo librum Evangeliorum ait, Accipe potestatem legendi Evangelium in Ecclesia Dei tam pro vivis quam pro defunctis in nomine Domini, Amen. Item Episcopus ponit manum super caput ejus dicens, Emitte in eum quæsumus Domino Spiritum sanctum &c. & præbet ei stolam. Cum traditione Evangelii semit D. Thomas imprimi Characterem.

Officium Diaconi est, pauperum curam gerere, Episcopis & Presbyteris ministrare, Evangelium prædicare, non tamen è loco superiori; item ordinandos & baptizandos offerre.

VII. Pro forma *Presbyteratus*. Postquam Episcopus reflexit stolam ab humero sinistro in dexterum in modum crucis dicendo, Accipe jugum Domini, jugum enim suave est, & onus ejus leve. Et postquam dedit vestem sacerdotalem, & consecravit manus dicendo, Consecrare & sanctificare digneris Domine manus istas per istam Unctionem, & nostram benedictionem, porrigendo Calicem cum vino & aqua: & patenam cum hostia superposita, dicit, Accipe potestatem offerendi Sacrificium Deo, Missasque celebrandi tam pro vivis, quam pro defunctis in nomine Domini. Deindè imponendo ambas manus super caput illius dicit, Accipe Spiritum sanctum, quorum remiseris peccata remittuntur eis, & quorum retinueris retenta sunt: Imprimitur character in traditione Calicis & patenæ.

Officium Sacerdotis est docere seu prædicare, servare & ligare, consecrare & Sacramenta administrare.

VIII. *Episcopus* consecratur cum assistentia trium Episcoporum, vel etiam unius Episcopi cum Pontifici dispensatione, assistentibus duobus Sacerdotibus. Et constat hanc dispensationem variis fuisse concessam: etenim Gregorius XIII. concessit Patriarchæ *Aethiopiae*, qui erat Societatis Jesu, ut solus sine aliis Episcopis illic Episcopos ordinaret, ut testatur *Henriquez Lib. 10. Summa Cap. 24.* Et in Belgio ex concessione In-

nocentii X. anno 1647. Fabius Chisius tunc Nuncius Apostolicus ordinavit Jacobum de la Torre in Archiepiscopum Ephesinum assistentibus loco Episcoporum, duabus personis in dignitate Ecclesiastica constitutis.

QVÆRES, An valida esset talis ordinatio, si contingeret illicitè vel ignoranter fieri absque Pontificis dispensatione? Validam fore probabile putat Scildere *de Princip. Conscien. Tract. 2. Num. 118.* & Henrix de Sacramen. Ord. Diss. 10. Num. 63. cum D. Antonino Sylvestro, Averfa, Turrecremata, & aliis, qui censent unum Episcopum principaliter totam consecrationem perficere, & alios esse quasi coadjutores. Sed quia plurimi contrarium docent, & in hac materia pro valore Ordinis via tutior sequenda est, Episcopus sic ordinatus debet sub conditione rite reordinari, ut censet ipse Henrix, Scildere, & Averfa.

Porro in Ritu consecrandi Episcopus, ille Episcopus qui Consecrator est, post varios Ritus inungit Chrismate ambas Electi manus simul junctas primo in modum Crucis, & mox palmas integras, dicens, Ungantur manus istæ de Oleo sanctificato, & Chrismate sanctificationis &c. Postea benedicit & tradit ei Baculum pastorem cum oratione, Accipe baculum &c. Deinde Annum benedictum inserit digito annulati manus dexterae, dicens, Accipe Annum fidei scilicet signaculum, quatenus Sponsam Dei sanctam videlicet Ecclesiam intemeratâ fide ornatus illibate custodias, Amen. Postremo, tradito ei Euangelio clauso recipit Consecratum ad Oculum pacis.

Munus peculiare Episcopi supra Sacerdotem est, quod possit Clericos ordinare, Virgines benedicere, Ecclesias dedicare, Clericos deponere, Synodos celebrare, Chrismata conficere, vestes & vasa consecrare, Chrismate ungeri, excommunicare, interdicere, & suspendere à Sacris. Has enim actiones requirit Ordo & gubernatio Ecclesiasticæ Hierarchiæ: quibus dignitas Archiepiscopi & Primatis aliquas prerogativas superaddit, ut est gestatio Pallii quibus quibusdam solennibus in Missarum celebratione, quod plenitudinem potestatis significat: prælatio Crucis in locis exemptis suæ Provinciæ: ceteris Episcopis suæ Provinciæ præsidere: cognoscere de eorum criminibus, & penam imponere, licet non possit procedere ad eorum depositionem, hoc enim Papæ reservatur, ut in Cap. de Transl. Prælat. &c.

IX. Status Clericalis habet etiam quædam Privilegia in jure Canonico sibi annexa, ut quod Clericus sub pena excommunicationis non possit percuti, aut in rebus suæ personæ adhaerentibus violari. Habet etiam privilegium fori, quod non possit capi & incarcerari à Judice seculari, nec possit judicari aut puniri nisi à Judice Ecclesiastico, nisi hic ultro potestati civili illum tradat puniendum. Clerici etiam gaudent immunitate à solutione gabellarum aut vectigalium. Quæ tamen non extenduntur ad constitutum in Minoribus tantum, nisi sit in via ad Ordines majores, post Trident. Sess. 23. Cap. 6. Quæ omnia, aliæque plura ubi viget potestas Ecclesiæ sub gravi censura observanda sunt. Advertat tamen Clericus, per dimissionem habitus, & enormia flagitia posse amittere privilegium Clericale, ex multorum sententia.

X. Clericis etiam Canones interdiciunt quædam Officia, artes, & actiones, quæ eorum statum dedecent: ut exercere officium Medici, aut chirurgi ubi

opus est incisione vel adustione: 2. Officium Judicis in causa sanguinis, aut Advocati, Patroni, Tabellionis in placitis secularibus: 3. Portare arma nisi in itinere: 4. Tabernaculum frequentare: 5. Venationi clamose vacare: 6. Exercere mercaturam aut negotiationem per seipsum lucri causa: 7. Ludere aleis nisi recreationis causa, illis autem ludere pro magna quantitate ob lucrum, Navarrus mortale existimat. Ordines enim Sacri, ut hominem soli Deo consecrant, ita vitam requirunt irreprehensibilem, & à seculi moribus longissime segregatam.

§. III.

Enumerantur & explicantur IRREGULARITATES, quæ etiam Ordinationem impediunt.

Irregularitas est impedimentum Canonicum, suspensionem Ordinum sacrorum, & susceptorem utrumque impediens. Alia oritur ex delicto, alia ex defectu. Ex illis aliquæ irregularitates impediunt ab omni Ordine suscipiendo, & suscepti exercitio v. g. homicidium, aut bigamia: aliquæ non privant omni Ordinis ministerio, sed tantum ab aliquo, vel à solo ascensu ad Ordinem Superiorem v. g. Diaconus carens oculo sinistro inhabilis est ad Sacerdotium, exercere tamen ea quæ spectant ad Ordinem Diaconi non prohibetur. Dixi, irregularitatem impedire aut inhabilitare ad Ordines sacros suscipiendos, etiam primam tonsuram, & ad susceptorem exercitium: non enim actus illos reddit invalidos, sed illicitos, ut si absolvat Sacerdos irregularis, illicite id facit & punitur, non tamen facit invalide, & sic de aliis.

Ut incurritur Irregularitas ex Delicto, requiritur actus externus, & mortalis, & consummatus: quia pena annexa est gravis, ut docet communis. Non potest Confessarius in illis irregularitatibus dispensare: nisi ad hoc legitimum privilegium habeat.

Irregularitas ex Delicto, prima est quæ incurritur propter Baptismum serio, & scienter iteratum, idque tam respectu rebaptizantis, quam rebaptizati: quamvis in rebaptizante tantum impediatur ne Clericus ad altiorem ordinem possit ascendere, nec incurritur si rebaptizatio tantum occulta fuerit, ut cum communi docet Bonacina, Toletus, Covar. Layman Lib. 1. Tract. 5. p. 5. Cap. 2.

Secunda oritur ex violatione Censuræ; ut si aliquis excommunicatus, vel suspensus actum aliquem Ordinis solenniter exerceat, nisi ignorantia invincibilis excuset, incurrit irregularitatem, quæ fit inhabilis ad istius ordinis exercitium.

Tertia incurritur, ob peccatum quo Clericus serio & scienter solenniter exercet actum alienius Ordinis, quem nondum habet.

Quarta contrahitur, ob delictum quo aliquis inordinatus male suscepit, ut si ordinatus fuerit in excommunicatione suspensione, vel ab Episcopo non habente jurisdictionem, vel per saltum, ut si fiat Sacerdos non suscepto Diaconatu &c. saltem si minister in ordine sic per saltum suscepto: vel si ordinatus fuerit ante legitimam ætatem, vel sine literis dimissorialibus, vel non examinatus, vel furtive scilicet ab Episcopo nec sciente, nec approbante.

Quinta, Propter crimina enormia, si sint notoria, & publi-

de in

20
gia

publica, qualia sunt quæ à jure annexam habent infamiam, ut incestus, adulterium, raptus, & alia recensita §. superiori, Num. 3.

Sexta irregularitas incurritur, ex injusta *membrum mutilatione*, vel homicidio etiam indirectè tantum voluntario: & comprehendit omnes qui ad alterutrum iniquè concurrunt sive in bello injusto, sive extrajudiciali, etiam mandando, aut consulendo. Intelligitur autem hic fieri mutilatio quando à corpore separatur membrum aliquod principale, sive cui competit in corpore officium aliquod per se distinctum, ut manus; pes, auris, oculus &c. non autem digitus, dens, labium, aut sola auris cartilago, aut alia quæ tantum ad corporis ornatum deserviunt. Nec incurrit qui alterum mutilat vel occidit ad necessariam, & justam sui defensionem. Quia irregularitas ex delicto non potest contrahi ubi culpa non intervenit.

Hanc autem irregularitatem contrahit qui procurat in femina abortum fetus animati: quia verum homicidium committit. *C. majores 32. q. 2.*

Irregularitas ex *Defectu*, incurri potest sine ulla culpa, aut peccato: & ideo non est pena, sed aliqua inhabilitas ad susceptionem, vel exercitium Ordinum, propter certos defectus sive animi, sive corporis, etiam naturales & extrinsecos.

Prima hujusmodi irregularitas oritur, ex *Defectu Anima*, qualem habent sequentes. 1. Amentes, Phrenetici, Arreptitii, & Epileptici: Si tamen hi antea ordinati sunt, & per annum eo morbo non laborarunt, permittitur illis Ordinum exercitium; quia præsumuntur jam liberati: si autem laborent raro sine clamore, & notabili indecentia, permittuntur celebrare cum adjutore assistente qui sacrificium suppleat si illi deficiant. 2. *C. Illud. 7. q. 1. Illiterati* Irregulares sunt, qui scilicet carent doctrinâ ad talem ordinem requisitâ. 3. *Neophyti*, sive recenter conversi, donec sint sufficienter instructi ex Episcopi judicio.

Secunda est, ex *defectu Corporis*, qui reddit ineptum ad Ordinis exercitium; ut si sit cæcus, surdus, aut claudus, sic ut nequeat sine baculo ad altare accedere. 2. Si etiam careat pollice, indice, aut oculo sinistro, aut vi ejus visiva, opus est dispensatione ut ordinetur: quamvis si oculo dextero possit sine indecentia Canonem legere, id neget *Sayrus, Henriquez, Valentia* &c. 3. Si adsit Deformitas corporis tanta, ut quis nequeat exercere ordinem sine aliorum horrore, offensione, aut scandalo, ut si careat naso, vel auribus, vel sit notabiliter gibbosus, leprosus, aut paralyticus, vel membra aliqua habeat superflua. In dubio an deformitas sit sufficiens, ad Episcopum pertinet judicare: quamvis quoad Regulares censetur Diana *Part. 4. Tractat. 2. Resp. 75.* citans Suarezem & alios §. id spectare ad eorum Prælatum; quamvis admittant Episcopum ex causa posse Prælati judicium non admittere.

Tertia ex *defectu Natalium*: hinc irregulares sunt omnes Illegitimi, eo quod ratione originis nimis viles reputentur in ordine ad functiones tam sacras. Legitimari possunt tales jure communi, 1. Per matrimonium subsequens inter eorum parentes, si saltem tempore conceptionis potuerint hi validè contrahere. 2. Per professionem in ordine Religioso: quamvis etiam in hoc ut ad dignitates promoveantur

indigeant dispensatione. 3. Per dispensationem Pontificis. Principes autem seculares tantum possunt legitimare in ordine ad officia secularia, & hereditates legitimè obtinendas.

Quarta ex *defectu Aetatis*: quænam ætas ad singulos ordines requiratur, vide supra §. 1. in fine.

Quinta oritur ex *Bigamia*: quia bigamus carnem suam dividit in plures uxores, ideoque non representat unionem Christi cum Ecclesia. Non sufficitatem matrimonium ratum cum pluribus, sed debet esse verum & consummatum, vel certè præsumptum, quale censetur esse etiam secundum matrimonium si sit invalidum. Hanc irregularitatem etiam incurrit, qui viduam non virginem ducit, & cognoscit. Qui ducit uxorem prius ab alio corruptam, etiam per fornicationem, & eam cognoscit: non tamen qui ducit à se prius corruptam. Qui etiam cognoscit propriam uxorem, postquam ab alio per adulterium cognita fuit. Qui matrimonium contrahit & consummat etiam cum virgine post solenne votum castitatis: quia quamvis invalidè contrahat, censetur tamen ex interpretatione juris duo matrimonia contraxisse, unum spirituale cum Christo, alterum carnale cum muliere. Itajura, & DD. communiter.

Sexta est ex *Infamia*, sive juris, sive facti, modè crimen publicum sit: quamvis si sit homicidium, vel censura violatio etiam occultum sufficit: imò censetur nonnulli cum *Suarez, & Sylvestro* sufficere crimen esse occultum, quando infamiam ipso jure annexam habet. Infamia de qua hic, potest etiam oriri ex delicto parentum, & inde ex vilitate personæ, quam à sacris tractandis arceri decuit.

Septima, ex *defectu Libertatis*. Hinc irregulares sunt primò, omnes Servi propriè dicti, non in quibus nunc passim aliis deserviunt. 2. Conjugati hinc censentur non liberi, nisi uxores consentiant, & ipsi constituti voveant. 3. Curiales, ut sunt iudices, advocati, & similes, non censentur liberi, dum talia officia secularia actu habent, nisi fiat cum speciali dispensatione Pontificis, quæ in causis criminalibus non conceditur: vel ex consuetudine à Pontifice permessa. 4. Idem est de Militibus, Thesaurariis, Depolitis publicis, & qui Rempub. administrant. Item de Apparitoribus, & aliis qui crudelia officia exercuerunt, vel in causâ sanguinis administrati fuerunt, quos jura sacros ordines inhabiles declarant.

Octava oritur ex *defectu Lenitatis*: et si sit inculpabilis, ut ex homicidio in bello iusto, vel in iudicio, vel ex hominis mutilatione etiam iusta. Quia Sacerdos, qui gerit personam Christi, debet ipse in lenitate non esse difformis. Non fit tamen irregularitas qui occidit vel mutilat in defensione inculpata, quia iura loquuntur de bello iusto, vel iudicio. Et in iudicio quidem iusto irregularis fit iudex ferens sententiam, Notarius eam scribens, ministri executiones, testes, & alii qui ad mortem vel mutilationem cooperantur activè, efficaciter, & proximè, per actionem ex natura sua ad ea ordinatam. Talis non censetur actio Confessarii, qui interrogatus de Reo an mortem mereatur, responderet, Iudici non habendum respectum personarum, sed circa illum munere fungi debere: quia hoc non potest præbere causam mortis nisi valde remotam. Irregularis autem esset Confessarius, qui licetorem urgeret ad mortem reo accelerandam: vel qui ipsum reum impelleret

ret ut scalas ascenderet, vel caput securi praberet, ex sententia communi: ac proinde hic cautela opus est. Quamvis non desint Auctores qui censent, neminem ex homicidio fieri irregularem, nisi ad illud concurrat tanquam publicus iustitiae minister, vel ad causae probationem, vel ad executionem, vel tanquam privatus iniuste, & cum delicto: ita Suarez, Reginaldus, Layman, alique, contra Vasquez, Hurtadum, Turrianum, &c. quam sententiam probabilem indicat Diana Part. 3. Tract. 4. Resol. 70. & alibi.

Dispensare in Irregularitatibus sive ad Ordines, sive ad alia, ad Pontificem praecipue pertinet: in quibusdam etiam dispensare potest Episcopus, praesertim in illis quae proveniunt ex delicto occulto, praeterquam ex homicidio voluntario, & aliis deductis ad forum contentiosum. Dispensare idem potest quando non datur recursus ad sacram Sedem, juxta statuta Ecclesiae, & praesertim Tridentini Sessione 24. de Reform. Cap. 6. cujus verba citavi supra Part. I. Tract. 2. §. 4. in fine.

Practicae irregularitates quia multiplices sunt, memoriae causa valde commodè ad sequentes hos versiculos reducuntur: Quid in iis singula verba denotent, ex priorum singularum irregularitatum expositione colligitur: ubi infirmus denotat morbos corporis irregularitati obnoxios: demens, amentiam, phrenesim, & defectus animae: vitiosus, vitium membrorum: novus, neophytum sive recenter conversum: ignarus, illitratum, obstrictus, defectum libertatis in obstrictis officio seculari: reliqua facile patent ut sequuntur.

Infirmus, demens, Vitiosus, Fovmina, Servus, Infans, Novus, Ignarus, Baptismate peccans, Ordineve, Occidens, Mutilans, Bigamusque, Nobisque, Haereticus, Obstrictus, Pauper, Puer, Exul at aris.

CAPUT VIII.

De Matrimonio.

§. I.

De Sponsalibus.

I. Sponsalia sunt, promissio deliberata, & mutua, signo sensibili expressa, futuri Matrimonii, inter personas jure habiles. Hinc ad sponsalia non sufficit dicere, *Volo te accipere in uxorem*, quia non est promissio, sed propositum. Neque valida sunt contracta ante septennium, quia non praesumitur promissio illa deliberata esse. Quod si major septennio contrahat cum parte, quae est infra septennium, tenetur ille quidem, non jure sponsalium, sed promissionis.

II. Neque subsistunt sponsalia inita per vim, dolum, errorem, vel ignorantiam circa substantiam, aut conditionem substantialem si sit notabilis, uti de voto, & aliis contractibus dici solet.

III. Ad sponsalia requiritur utriusque partis promissio, sic ut non coalescant etiam si una pars promittat, & altera acceptet, nisi haec simul promittat, aut se obligare intendat. Quia requiritur promissio mutua & reciproca, nam sine hac promissione reciproca, contractus sponsalium in jure dicitur claudicare.

IV. Si Pater, vel Mater pro filio aut filia, aut Curator pro eo, cujus curam habet praesente vel non

R. P. Arfdek. Tom. II.

contradicente (dummodo metus absit) sponsalia contrahat, valida erunt. Quia in hoc casu jus accipit taciturnitatem pro expressione consentus. Sanchez, Lib. 1. d. 22. Diana, Part. 3. Tract. 4. Resol. 270. Imò etiam si contrahat pro absente, si is sciens id copresens vel tacite signo aliquo sufficienti ratificet. Sanchez, Pontifi. Diana, Part. 3. Tract. 4. Resol. 271.

V. Quando verba vel signa sunt dubia, in foro conscientiae standum est intentioni contrahentium, si de illa constet: in externo autem communi intelligentiae, & sensui verborum; ita tamen, ut potius inclinetur in favorem Matrimonii. Diana Part. 3. Tract. 4. Resol. 205. Bonacina q. 1. p. 1. alique.

VI. Esti utraque pars dicat, *non duciam aliam quam te*, non fiunt sponsalia. Quia illa verba sunt vera etiam si pars maneret in coelibatu.

VII. Denique per munera reciproca missa non censentur contrahi sponsalia. Si tamen Titius misit Cajae anulum cum promissione Matrimonii, & illa promissionem hanc intelligens dixit, *recipio*, valida sunt sponsalia. Quia illa signa externa mutuum consentum, & promissionem sufficienter indicant. Filliucius, Layman, Lib. 5. Tract. 20. Cap. 2.

VIII. Ex sponsalibus valide contractis resultant haec obligationes. I. Tenetur sub peccato mortali a pars inire Matrimonium, quando ab altera requiretur, nisi certus terminus praefixus fuerit: hoc enim omni contractui commune est. Sanchez, Coninck, Diana Part. 3. Cap. 4. Resol. 245. Secundo, qui post sponsalia recusat promissum Matrimonium contrahere, cogi potest à Judice, etiam per censuras. Notant autem plurimi quod illa coactio raro feliciter succedat.

IX. Si quis promissit animo simulato alteram ducere, per se loquendo ad nuptias non obligatur, damnum tamen inde exortum compensare debet. Si autem data promissione puellam ad copulam induxerit, eam ducere tenetur. Nisi tamen illa esset longè inferioris conditionis. v. g. vir esset nobilis, illa agricola filia, tunc enim illam dotando satisfaciet. Quòd si illa conscia suae disparitatis in copulam consenserit, etiam ad dotem jus amittit: quia censetur ipsa ultrò decipi voluisse. Vasquez, Sanchez, Bonacina, Lessius, Layman, hic cap. 1. Num. 10.

X. Sponsalia posteriora contra priorem fidem inita, tamen si jurata sint, aut copula etiam accesserit, sunt invalida. Sanchez, & Villalob. Contrarium tenet Pontius, Coninck cum Diana Part. 3. Tract. 4. Resol. 210. Matrimonium tamen post sponsalia contractum cum altera est validum, licet iniustum, Bonacina, Part. 5. & 7. Layman Cap. 1. n. 5.

XI. Ubi Tridentinum non est receptum, sponsalia jure antiquo transeunt in Matrimonium per quavis signa externa maritali affectu exhibita, v. g. per copulam. Ubi verò Trident. receptum est, haec signa non tenent si sint clandestina sine parocho & testibus.

XII. Dissolvuntur autem sponsalia, I. per Matrimonium validum cum altera initum, ut supra diximus.

II. Per mutua remissionem prioris promissionis.

III. Per impedimentum dirimens Matrimonium postea superveniens.

IV. Per enorme crimen unius partis solvuntur sponsalia ex parte innocentis. Tale crimen est haereticum, homicidium, furtum grave, fornicatio, & haec quidem etiam ante sponsalia ex parte sponsae commissa, si fuerit à Sponso ignorata. Imò si Sponsa liberè patiat

de in

20
21a